

El liberalisme econòmic (1)

Estic convençut que la filosofia actual del liberalisme econòmic passarà a la història com un dels dogmes pseudocientífics més nefastos del nostre segle, molt pitjor que el propi marxisme-leninisme. És segurament el model econòmic que més acceptació universal ha trobat en la història, ja que ha travessat tota mena de barreres socials, geogràfiques, racials i culturals. La seva hegemonia és tan total que, per molta gent, és una cosa de simple sentit comú.

De fet, els punts bàsics del liberalisme són més vells que l'anar a peu molt i senzills. En primer lloc, hi ha el sagrament de la lliure competència que (teòricament) fa créixer l'efectivitat de les empreses i el benestar general. Per a tal fi, es recomana que l'estat intervingui el mínim possible en l'economia i que es creï un mercat lliure mundial, sense fronteres, ni aranzels, ni regulacions discriminadores. El segon sagrament és la reducció dels costos de producció a través de la congelació de salaris i l'abaixament dels impostos (que repercuteix en una retallada dels serveis públics i de l'estat del benestar).

Fins i tot molts polítics d'esquerres s'han deixat seduir per aquestes idees i es limiten a procurar que no es perjudiqui massa les classes més desfavorides. Però rarament se sent algú que critiqui els principis fonamentals d'aquesta nova religió antihumanista del nostre temps. De tota manera, aquest consens tan impressionant no demostra pas la veritat d'aquesta teoria, sinó simplement la tendència inherent del capitalisme a crear monopolis. En aquest cas, el monopoli afecta al món de les idees, és a dir, a la producció, distribució i consum de visions del món. Els grans grups econòmics han après a servir-se dels sistemes democràtics, i a través dels seus lobbys, de les agències de notícies i dels mitjans de comunicació poden donar credibilitat a unes idees i condemnar els dissidents al ridícul i a la marginalitat política o acadèmica.

El cert és que el liberalisme econòmic explica ben poca cosa del funcionament de l'economia, i el poc que explica és el que menys importa. Ningú no ens explicarà perquè una empresa alemanya treballa més efectivament que una de catalana. I és que l'economia és, primerament, un fet cultural que depèn sobretot de les relacions i la mentalitat de cada grup social. Tampoc ningú no ens explica el fracàs estrepitos del liberalisme imposat pel Fons Monetari Internacional a la majoria de països del tercer món i a l'antic bloc socialista, que han hagut de retornar a un model econòmic mixt. I ningú no s'explica perquè els països de l'àrea asiàtica que s'han industrialitzat recentment ho han fet gràcies a una intervenció molt directa de l'estat en els processos econòmics.

I és que, com deia un polític britànic, els dogmes no es deixen impressionar per coses tan banals com els fets.

Joan Pujolar

Preguntes

Ara mateix, quan les gavines novelles assagen vols incerts a la vora del mar, i l'estiu demana pas a sotregades de calor, aquesta revista comença una nova singladura en el paisatge

gris i opac de la ciutat. La pregunta que està en totes les ments des de fa temps, continua aquí, latent. Hi ha una incertesa envers el futur més proper quant al destí real que espera a la volta de qualsevol cantonada, a tota la nostra societat, a tots els nivells. Aquesta incertesa es pot llegir a diari en una premsa que ens arriba amb una constant de notícies contradictòries, esgarrifoses, moltes vegades inexplicables. Es veu en una televisió mancada d'idees, intrascendent i agònica. Les manifestacions artístiques romanen enmig d'un magma híbrid, sense aquelles puntes de xoc, aquells genis que eren capaços de marcar un rumb. Es replantegen problemes ja superats; ens revolquem en el dubte; la propera data de l'any 2000 és cada vegada més llunyana en l'enteniment i més propera en el temps. Tenim consciència que un cicle s'està tancant, però no som capaços de trobar la clau que obre el proper. Ni tan sols sabem què haurem de fer, com i quan. Ens entretenim en petites qüestions i deixem a l'aire la més important. Els nostres polítics estan massa preocupats amb el bosc i són incapaços de veure els arbres. És un moment molt delicat en què el que cal és preocupar-se pel paisatge humà més que per l'urbà. El fàcil és moure pedres, el difícil, entendre a la gent. Quin és el final d'aquesta història? No hi ha profetes ni visionaris. Estic absolutament convençut que hi ha gestos o senyals que ningú no sap interpretar. O potser és que no volen, preocupats com estan per la pròpia circumstància. A nivell d'Olot, s'ha demostrat abastament com moltes de les iniciatives preses per tal de pal·liar situacions concretes eren tapabruts, que no han servit per res. A hores d'ara qui creu en un futur turístic per a solucionar la manca de treball en la nostra ciutat? On és l'oferta artística i cultural de la qual tant ha parlat el fins ara alcalde d'Olot? Qui se'n recorda del Pla que havia de ser la solució de tots els nostres mals? Ni tan sols s'ha pogut posar el més mínim remei a la rodona de la Rodona, un ridícul vial circulatori únic al món... Tot plegat són només guspises del gran foc de la incertesa que està cremant arreu. Quan tot està canviant, què és el que cal fer? Quins són els principis ètics i estètics vàlids en aquesta situació? Aquest és el missatge que ens arriba per tots costats.

Moli